

Dokumenti i projekti

«SLUČAJ OVČARA»

ZAVRŠNA REČ TUŽIOCA

Poštovani sude,

Ostajem u celini pri preciziranoj optužnici i smatram da je sprovedenim dokaznim postupkom utvrđeno da su optuženi počinili krivično delo za koje se terete i da je utvrđena njihova krivična odgovornost, pa stoga predlažem da ih za to delo oglasite krivim i osudite po zakonu.

Krivično delo za koje se terete optuženi je ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144. Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije (KZ SRJ), a ne Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ) odnosno Osnovnog krivičnog zakona (OKZ), zbog obavezne primene blažeg zakona za izvršioца.

Ovo krivično delo vrši onaj ko kršeći pravila međunarodnog prava za vreme oružanog sukoga, naredi ili izvrši neku od alternativno određenih radnji izvršenja krivičnog dela koje su taksativno navedene u ovom zakonskom članu.

Konkretno, tužilac tereti optužene za telesno povređivanje i ubistvo ratnih zarobljenika.

Ono što je sprovedenim dokaznom postupkom utvrđeno praktično se podudara sa navodima precizirane optužnice. A to je, da je u jesen 1991. godine u Istočnoj Slavoniji, na području Vukovara u Republici Hrvatskoj u sastavu bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ), postojao oružani sukob između snaga Jugoslovenske Narodne Armije (JNA), Teritorijalne odbrane (TO) Vukovar i dobrovoljaca sa jedne strane, i hrvatskih oružanih snaga u koje su spadali Zbor narodne garde, MUP Hrvatske i dobrovoljci, sa druge strane. Ovaj sukob nije imao karakter međunarodnog sukoba, pošto je Republika Hrvatska od međunarodne zajednice priznata kao samostalna država u januaru mesecu 1992. godine.

Iz izvedenih dokaza utvrđeno je da je oružani sukob u Vukovaru okončan dana 18.11.1991.godine, kada je po jednima, Vukovar oslobođen, a po drugima, Vukovar pao. Toga dana, tzv. "Mitnička grupa" hrvatskih oružanih snaga, predala se jedinicama JNA i položila oružje, nakon čega je izvršen njihov popis i prebacivanje za Sremsku Mitrovicu na dalji postupak. Druga grupa hrvatskih snaga koja nije htela da se predala jedinicama JNA, pokušala je da se spasi odlaskom u vukovarsku bolnicu. Pre toga su odbaciли oružje, preobukli se u civilnu odeću, a zatim ušli u bolnicu, s tim da se pomešaju sa bolničkim osobljem, ranjenicima i bolesnicima, računajući da će se na taj način, uz pomoć Međunarodnog Crvenog krsta i organizacije "Lekari bez granica", prebaciti u dubinu hrvatske teritorije. Međutim, u tome nisu uspeli jer su u bolnicu ušle jedinice JNA i zarobile ih. Uspostavljen je obezbeđenje tako da niko nije mogao da uđe u bolnicu niti da iz nje izađe. Bilo je pokušaja od strane teritorijalaca, dobrovoljaca i drugih nepozvanih lica da uđu u bolnicu i obračunaju se sa licima za koja su smatrali da su zlikovci i da su se tu sakrili, u čemu su sprečeni od pripadnika vojne policije.

Dana 20.11.1991. godine, u jutarnjim časovima, izvršena je evakuacija bolnice čime je rukovodio načelnik bezbednosti u gardijskoj brigadi JNA major Veselin Šljivančanin. U sprovedenoj trijaži odvajani su starci, žene, deca i medicinsko osoblje, dok su vojno sposobni muškarci izdvojeni i potom u šest autobusa prebačeni u vukovarsku kasarnu u pratnji majora Ljubiše Vukašinovića. Ubrzo se u kasarni, oko autobusa sa zarobljenicima, okupio veliki broj ljudi, teritorijalaca, dobrovoljaca, uglavnom meštana, koji su nasrtali na autobuse pokušavajući da se obračunaju sa licima koja su prepoznali, a koji su im u ratu navodno naveli kakvo zlo (ubili nekoga, zapalili kuću, tukli ih, pucali na njih). Pripadnici JNA koji su obezbeđivali zarobljenike imali su velikih problema da ih u tome spreče.

Istoga dana u vremenu između 11 i 13 časova, u prostorijama trgovinskog preduzeća "Velepromet" u Vukovaru, u neposrednoj blizini kasarne održana je sednica Vlade Srpske Autonomne Oblasti (SAO) Slavonija, Baranja i Zapadni Srem, kojom je predsedavao Goran Hadžić. Sednici su prisustvovali i članovi vlade i to Borislav Bogunović kao ministar unutrašnjih poslova, Vojin Suša, ministar pravde, Slavko Dokmanović ministar poljoprivrede, Željko Ražnatović Arkan ispred dobrovoljačkih jedinica, izvestan broj meštana, a od predstavnika JNA bio je prisutan ppuk.Miodrag Panić, načelnik Štaba gardijske brigade JNA i puk. Bogdan Vujić iz organa bezbednosti. Tom prilikom je Goran Hadžić izrazio zahvalnost jedinicama JNA na pomoći da se oslobođi grad Vukovar, uz spremnost da sada civilni organi preuzmu vlast na toj celoj teritoriji. Istakao je da postoje već оформljeni pravosudni organi, tužilaštvo i sud koji su

sposobni da sude ratnim zločincima koji su se sklonili u vukovarsku bolnicu. U tu svrhu postoji i zatvor na poljoprivrednom dobru "Ovčara", a od pripadnika TO formiraće se policija koja će štititi javni red i mir na tom području.

Na sednici je bilo reči i o tome da je JNA neosnovano prebacila zločince iz "Mitničke grupe" kao i zarobljenike sa "Veleprometa" u Sremsku Mitrovicu i da ni po koju cenu Vlada i narod Vukovara neće dopustiti da se to ponovi sa zarobljenicima iz bolnice koji su takođe okrvavili ruke i počinili zlodela prema srpskom narodu. Ako treba narod će polegati ispred točkova vozila i neće dopustiti njihov izlazak iz Vukovara. Posebno je tom prilikom zamereno puk. Bogdanu Vujiću na njegovom učeštu u transferu pomenutih zarobljenika u Sremsku Mitrovicu i traženo je da se pod hitno nađe način da se oni vrate u Vukovar da bi im se tu sudilo. Posle kraće diskusije Vlada je donela odluku da se njima predaju ratni zarobljenici iz vukovarske bolnice na dalji postupak, o čemu je ppuk. Miodrag Panić obavestio komandanta operativne grupe jug, puk. Mileta Mrkšića koji se saglasio sa tim, rekavši da ako je Vlada tako odlučila, obzirom da je rat završen, neka tako i bude. Nakon što je ppuk. Miodrag Panić ovu saglasnost preneo, sednica je završena.

Ubrzo posle toga, u ranim popodnevnim časovima, iz kasarne su krenuli autobusi sa zarobljenicima prema poljoprivrednom dobru "Ovčara" u pravnji vojnih i velikog broja civilnih vozila. Po dolasku na "Ovčaru" iz autobraza su počeli da izlaze zarobljenici. Od izlaznih vrata autobraza pa do ulaza u hangar, formirao se špalir teritorijalaca, dobrovoljaca i drugih naoružanih lica, kroz koji su bili primorani da protreže zarobljenici.

Tom prilikom svi koji su bili u špaliru udarali su zarobljenike, zbog toga su i stali u špalir, i to rukama i nogama, drvenim palicama, šipkama, kundacima, čime su stigli, po raznim delovima tela, nanoseći im telesne povrede što su nastavili i u hangaru. U tome su učestvovali pripadnici TO Vukovara optuženi (opt.) Bulić Milan zv. "Bulidža", protiv koga je postupak razdvojen, opt. Mugoša Goran zv. "Kuštro", opt. Đanković Miroslav zv. "Đani", pripadnici dobrovoljačke jedinice "Leva supoderica" opt. Milojević Predrag zv. "Kinez", opt. Dragović Predrag zv. "Ceca", opt. Lančužanin Milan zv. "Kameni" zajedno sa NN licima. Opt. Kalaba Nada je takođe udarala jednog NN ratnog zarobljenika ispred hangara i u hangaru, da bi ga kasnije ispred hangara lišila života pučnjem iz pištolja u glavu. Radilo se o licu koje je bilo njen šef u robnoj kući u Vukovaru gde je bila zaposlena i koji ju je otpustio sa posla nekoliko meseci ranije.

Ispred hangara i u hangaru glavnu reč su vodili opt. Vujović Miroljub komandant TO Vukovara i opt. Stanko Vujanović njegov zamenik. Oni su se za sve pitali.

Njih dvojica su u hangaru naredili da se odvoji prva grupa od 30 do 40 zarobljenih lica i da uđu u prikolicu traktora koji je parkiran kod ulaza u hangar, kao i lica koja će ići u pravnju radi obezbeđenja da nikao ne pobegne. U više navrata, pet do šest puta, odlazio je traktor pun zarobljenika i nakon pola sata do četrdeset minuta, vraćao se prazan. Svaki put je u hangaru ostajao opt. Vujović Miroljub dok je uvek sa punim traktorom odlazio, a sa praznim se vraćao opt. Vujanović Stanko. Zarobljeni su tom prilikom vođeni na oko 1 km. od Ovčare, na lokalitet Grabova, gde su lišavani života.

U vremenu od odlaska traktora sa prvom grupom zarobljenika pa do njegovog povratka, na Ovčaru, kod hangara je stigao major Vukašinović sa još jednim vojnim licem i obratio se opt. Miroljubu Vujoviću, rekavši mu: "Mi vam nismo dali ratne zarobljenike da ih vi tučete i ubijate, već da ih čuvate i ispitujete", a ovaj mu je odgovorio: "To nije vaša briga već naša". Zatim je jedno NN lice iz pravnje opt. Miroljuba Vujovića uperilo oružje u majora Vukašinovića, posle čega se on povukao.

Nakon toga, praktično je prestala svaka nuda zarobljenika u hangaru da će izbeći likvidaciju.

Njihova likvidacija trajala je od popodnevnih časova toga dana do ranih jutranjih časova sutradan, dana 21.11.1991. godine. Pripadnici dobrovoljačke jedinice "Leva supoderica", opt. Šošić Đorđe zv. "Žorž" i "Čića" i opt. Predrag Milojević zv. "Kinez" izvode iz prikolice dva NN ratna zarobljenika i lišavaju ih života tako što im noževima prerezuju vratove.

Na lokalitetu Grabova zarobljenici su izvođeni ispred iskopane jame i to u grupama od 7 do 8 lica, u koje pucaju formirani streljački vodovi i tako ih lišavaju života. Nakon što jedna grupa pogodenih pada, iz traktorske prikolice izlazi nova grupa, ubacuje ih u rupu i dolazi na njihovo mesto.

Živi ubacuju mrtve i čekaju svoj red.

U zarobljenike pucaju i lišavaju ih života pripadnici TO Vukovara, opt. Perić Jovica, opt. Madžarac Predrag zv. "Peđa", opt. Vojnović Milan zv. "Mićo medonja", opt. Đanković Miroslav zv. "Đani", opt. Zlatar Vujo, kao i pripadnici dobrovoljačke jedinice "Leva supoderica", opt. Lančužanin Milan zv. "Kameni", opt. Atanasijević Ivan zv. "Iko" /ranije Husnik Ivica/, opt. Ljuboja Marko zv. "Mare", opt. Dragović Predrag zv. "Ceca", opt. Katić Slobodan zv. "Major Katić" i više NN lica za koja čvrsto verujem da će uskoro biti identifikovana.

Tom prilikom, komandu za pucanje izdaje, a i sam puca opt. Vujanović Stanko.

Streljanim licima koja su još davala znake života prilazi opt. Milojević Predrag zv. "Kinez" i iz pištolja pucanjem u glavu lišava ih života.

Ko god je došao na rupu na Grabovu, morao je da strelja, niko odatle nije mogao otići ako ne učestvuje u ubijanju zarobljenika. To je bio zalog čutanja.

Nakon završetka streljanja na Grabovu, dolazi buldožer koji zatrjava, zagrtanjem zemlje, rupu u kojoj se nalaze leševi ubijenih lica. Među licima koja su lišena života nalaze se i dve žene od kojih je jedna, Ružica Markobašić bila u drugom stanju, a čiji je suprug navodno pravio ogrlice od prstiju srpske dece. Ona je ubijena tako što joj je pucano između nogu iz prislonja.

Na kraju, ispred hangara na Ovčari opt. Vujošić Miroljub, opt. Vujanović Stanko i više NN lica vrše streljanje poslednje grupe od 10-ak starešina Zbora narodne garde i MUP-a Hrvatske, za koje su smatrali da su najokoreliji zločinci.

Na ovaj način je lišeno života najmanje dve stotine lica od kojih je identifikованo 192 lica, čija su imena i prezimena naznačena u preciziranoj optužnici.

Napred navedeno proizlazi iz detaljnih, jasnih i ubedljivih iskaza svedoka saradnika koji su u pogledu bitnih okolnosti u potpunosti saglasni, pa se na osnovu njihovih iskaza može zaključiti da se inkriminisani događaj upravo dogodio u vreme, na mestu i na način kako je to opisano u preciziranoj optužnici.

Konkretno, kako su ratni zarobljenici izlazili iz autobusa i prolazili kroz špalir, kada su i čime udaran, njihov ulazak i boravak u hangaru, potonje izvođenje iz hangara, uz navođenje imena optuženih koji su to naredili, precizno navođenje broja lica u grupi koja je bila ukrcavana na traktorsku prikolicu, odlazak traktora sa zarobljenicima na strelješi i povratak praznog traktora sa prikolicom i to u više navrata, takođe način izvođenja zarobljenika u grupama, način njihove likvidacije i imena optuženih koji su bili u streljačkom vodu i vršili čin egzekucije.

Sa iskazima svedoka saradnika u potpunosti je saglasan u pogledu odlučnih činjenica i iskaz opt. Perić Jovice dat u predkrivičnom postupku dana 18.04.2003.godine radnicima MUP-a RS u prisustvu branioca i tužioca. U tom iskazu on u potpunosti priznaje izvršenje krivičnog dela, detaljno objašnjavajući kako je vršeno streljanje ratnih zarobljenika, svoju ulogu u tome kao i uloge ostalih optuženih koje je on tom prilikom video da su u likvidaciji učestvovali.

O likvidaciji ratnih zarobljenika, načinu i mestu egzekucije i svom učešću u tome govori i opt. Atanasićević Ivan na pretresu dana 15.11.2005.godine.

U iskaz oba svedoka saradnika i pomenute iskaze opt. Perić Jovice i opt. Atanasićević Ivana, uklapa se i sadržina priložene dokumentacije koja se nalazi u spisima, konkretno, izveštaj o ekshumaciji Komisije Vlade SRJ za humanitarna pitanja i nestala lica od 03.10.i 15.11.1996. godine, izveštaj o obdukciji Instituta za sudsku medicinu iz Zagreba sa DNK analizom, nalaz i mišljenje tima veštaka sa Instituta za sudsku medicinu u Novom Sadu i Beogradu te nalaz i mišljenje veštaka balističara vezano za vrstu oružja i broj cevi iz kojih je pucano, mehanizam nanošenja povreda odnosno usmrćivanja žrtava i upotrebljena sredstva /hladno i vatreno oružje/ kojima je to vršeno.

Iz pomenutog izveštaja o obdukciji, odnosno izvršenoj DNK analizi, utvrđen je pol i identitet žrtava, a iz dopisa Komisije Vlade Republike Hrvatske za zatočena i nestala lica, utvrđena je pripadnost žrtava, ratnih zarobljenika, tačno pobrojanim jedinicama hrvatskih oružanih snaga odnosno pokreta otpora.

Osim toga, odlučne činjenice u ovoj stvari utvrđuju se i na osnovu iskaza svedoka koji su saslušani u dosadašnjem toku postupka.

Dajući svoju odbranu tokom istrage i na glavnom pretresu, optuženi, osim opt. Atanasićević Ivana, negiraju da su počinili krivično delo za koje se terete.

Pritom, opt. Vujošić Miroljub i opt. Vujanović Stanko saglasno navode da za vreme rata TO Vukovara nije postojala. Oni su bili obični vojnici i služili su JNA kao pokazivači terena. Nikakvim jedinicama nisu komandovali. Obojica ističu da su kritičnog dana bili na Ovčari, tvrdeći da se radi o 19.11.1991. godine, ali se tom prilikom nisu videli niti su komunicirali. U hangar se nije moglo ući, jer su naoružani vojnici sprečavali ulazak. Tvrde da sa streljanjem zarobljenika na Ovčari, nemaju nikakve veze, da im je sve montirano od strane Državne i Vojne bezbednosti, odnosno Kontraobaveštajne službe (KOS), a uz pomoć policije, istražnog sudske i tužioca. Pri tom, opt. Vujošić objašnjava da su, citiram: »na Ovčari tada šetali

udbaši i kosovci, da je unapred odlučeno da se zarobljenici streljaju, a meštani koji su došli tamo poremetili su im plan i onda se improvizovalo».

Ovakva odbrana opt.Vujovića i opt.Vujanovića u suprotnosti je sa utvrđenim činjenicama iz izvedenih dokaza i usmerena je na izbegavanje krivične odgovornosti.

Iz iskaza praktično svih svedoka koji su saslušavani pred Vojnim sudom i tokom istrage proizilazi da je u to vreme postojala TO Vukovara čiji je faktički komandant u vreme događaja na Ovčari bio upravo opt.Vujović, a da je njegov zamenik bio opt.Vujanović.

To potvrđuju u svojim iskazima u istrazi, opt.Perić Jovica, opt.Djanković Miroslav, opt.Lančužanin Milan, opt.Milojević Predrag, opt. Mugoša Goran uz objašnjenje da su najpre opt.Vujović i opt.Vujanović bili komadiri po jedne čete u TO Vukovar, da bi pred kraj rata došlo do smene na čelu TO Vukovar, kada je umesto dotadašnjeg komandanta Dušana Jakšića, došao opt.Vujović, a za njegovog zamenika je postavljen opt.Vujanović, a što potvrđuje i svedok major Tešić Borivoje kao i svedok Dušan Jakšić koji je dao čitavu šemu funkcionisanja TO Vukovara. Svedok major Lukić Branislav pak navodi da mu se dana 03.10.1991. godine kada je sa jedinicom JNA stigao u Vukovar, sam opt.Vujović Miroljub predstavio kao komandir teritorijalne jedinice.

Takođe se ne može prihvati njihova odbrana da se događaj na Ovčari desio dana 19.11.1991.godine, jer se iz iskaza saslušanih svedoka, a delom i ostalih optuženih, te iz pismene dokumentacije, pre svega ratnih i operativno-taktičkih dnevnika jedinica na terenu utvrđuje da se ovaj događaj odigrao dana 20.11.1991.godine kada je bila evakuacija bolnice.

Veći broj lica, saslušanih svedoka i optuženih, navodi da su ih na Ovčari ispred hangara i u hangaru videli zajedno i da su tom prilikom izdavali naređenja, kao i da se u hangar moglo nesmetano ulaziti.

Ne stoji tvrdnja opt. Vujovića i opt. Vujanovića da su bili obični borci i da se ni zašta nisu pitali, već su se i te kako pitali za sve što se događalo ispred hangara i u njemu. Oba svedoka saradnika u svojim iskazima detaljno to opisuju kao i opt. Perić Jovica u svom iskazu u predkrivčnom postupku, rekavši da mu je opt.Vujović ili opt. Vujanović rekao da uđe u kombi bele boje sa još dva lica i da prati traktor sa zarobljenicima te da pazi da niko ne pobegne. Po povratku kod hangara i po saznanju da nedostaje municija opt.Vujović i opt.Vujanović su naredili da se ista nabavi.

Iz iskaza datog istražnom sudiji Vojnog suda dana 08.02.1999.godine od strane svedoka kap.Vezmarović Dragana, k-dira čete vojne policije 80 motobrigade koja je jedno vreme kritičnog dana obezbedjivala ratne zarobljenike na Ovčari, utvrđuje se da je predao ratne zarobljenike teritorijalcima iz Vukovara čije su starešine bili Vujović i Vujanović i rekao im da se pridržavaju Ženevskih konvencija u postupanju prema njima.

Iz iskaza sada pok.Vojnović Mirka zv.»Čapalo», datog u svojstvu osumnjičenog u istrazi dana 27.11.2003.godine, utvrđuje se da je opt.Vujanović bio jedan od naredbodavaca na Ovčari. Pri tom navodi da je video u hangaru da ljudi oko opt.Vujanovića pitaju istog, vezano za zarobljenike, citiram: «Stanko, šta ćemo, koga ćemo?», da su pokazivali ko je ustaša i odvajali ih u stranu, dok na pitanje istražnog sudije ko je određivao ko će od zarobljenika da ide u traktor i kada, odgovara: «ključ je u Stanku».

U svom iskazu iz istrage od 26.12.2003. godine opt.Djanković Miroslav ističe da je kritičnog dana opt.Vujović poslao kombi po njega radi obezbeđenja zatvorenika na Ovčari.Kada je stigao do hangara, opt.Vujović mu je rekao da jednu trećinu zarobljenika treba zatvoriti, jednu trećinu razmeniti, a jednu trećinu pustiti. Citiram: « Opt.Vujović je bio tada gazda, za sve se pitao. Ko je naredio da zarobljenici udju u prikolicu, ne znam, mogao je to da naredi opt.Vujović, opt.Vujanović nije mogao to preko njega.Njih dvojica su harali i za vreme rata i posle rata». To je pojasnilo ovaj optuženi i na pretresu od 27.09.2004.godine kada navodi da su opt. Vujović i opt.Vujanović pre rata bili organizatori, u ratu vodje, a posle rata na rukovodećim mestima.

Jedan od preživelih sa »Ovčare»,svedok Kojić Žarko, u svom iskazu iz istrage od 26.04.2004. godine, navodi da je opt.Vujović Miroljub na »Ovčari» bio jedan od zapovednika, izdavao naređenja i bio autoritet koji se slušao.Kada je on rekao da se u hangar vrati prethodno odvojeni Nejašmić Ivan, jer je tajnik HDZ-a, tako je i postupljeno.Kasnije je Nejašmić Ivan likvidiran zajedno sa ostalim zarobljenicima.

O opt. Vujanović Stanku kao licu koje se i te kako pitalo i učestvovalo u svemu ovome, govori u svom iskazu i svedok Dulović Jovan. Istiće, da nakon što je čuo za streljanje na »Ovčari», prišao je opt. Vujanoviću i pitao ga: »da li je to istina», a ovaj mu na to odgovorio: »Nisam imao dovoljno ljudi, morao sam da uzmem ove pijane šešeljevce, a oni sad pričaju, znam da se to na dobro neće završiti».

Saglasno tome je i iskaz svedoka p.puk.Vojnović Milorada koji navodi da se u hangaru kritičnog dana

obraćao, citiram: «dvojici koji su bili kao komandati za koje sam kasnije saznao da se zovu Vujanović i Vujović, od kojih je Vujović slvio kao glavni komandant, da ne mogu tako da postupaju sa tim ljudima», aludirajući na njihovo premlaćivanje. «Neko od njih dvojice mi je rekao da su oni njihovi zarobljenici i da ja nemam šta njih da upozoravam. Obojica su izdavali neka naredjenja i zadatke svojima i ta njihova naredjenja ovi su poslušali, tako da se više nije išlo medju zarobljenike», ističe ovaj svedok.

Isto govori i svedok major Vukašinović, da se po saznanju šta se dešava na «Ovčari», ispred hangara obratio opt. Vujoviću rekavši mu da im ti zarobljenici nisu predati da bi ih tukli i ubijali, a da mu je ovaj odgovorio da to nije briga vojske već briga TO Vukovar.

Opt.Perić Jovica u istrazi i na glavnem pretresu takodje poriče izvršenje krivičnog dela za razliku od navedenog iskaza u predkrivičnom postupku gde u celini priznaje izvršenje krivičnog dela, svoje učešće u istom i rasvetjava ulogu ostalih optuženih koje je tom prilikom video u izvršenju krivičnog dela. Tvrdi da je prilikom davanja prvog iskaza bio pod stalnom psihičkom torturom i da ništa od toga što je izjavio nije tačno, da su policajci sve to izmislili i da su mu diktirali šta treba da kaže. Međutim, otkud bi policajci iz Beogada koji su ga saslušavali mogli znati da je medju streljanima u zadnjoj turi bio i inspektor saobraćajne policije u Vukovaru čija je supruga Sandra Marušić, njegova školska drugarica kao i da je medju zarobljenicima u hangaru prepoznao svog komšiju Bodrožić Antu. Priču sa toliko detalja opt. Perić Jovica nikako nije mogao izmisliti.

Zbog toga, naravno njegovu naknadno inskonstruiisanu odbranu da je prvi iskaz dao pod prinudom ne treba prihvati.

Opt.Lančužanin Milan, opt.Ljuboja Marko, opt.Milojević Predrag, opt.Dragović Predrag i opt.Djanković Miroslav navode u svojim odbranama da su kritičnom prilikom bili na Ovčari i da su ulazili u hangar. Videli su da zarobljenici iz hangara ulaze u traktorsku prilolicu, pa su, prepostavljajući šta će se desiti, napustili taj reon.

Pri tom opt.Lančužanin Milan navodi da je kritičnog dana, 20.11.1991. godine u jutarnjim časovima krenuo za Beograd, a vratio se u Vukovar u večernjim časovima, dok je na Ovčaru stigao kad je već bila noć.U jednom trenutku je krenuo za traktorom u kome su bili zarobljenici, ali je shvativši kuda oni idu, odlučio da se vrati. S njim su sve vreme bili u vozilu opt.Milojević, opt.Ljuboja i opt.Dragović, kao i svedok Ljubišić i nisu se razdvajali, što i oni potvrđuju. Na Grabovo nije odlazio i u streljanju nije učestvovao, kao ni u tuči zarobljenika u hangaru.

Opt. Ljuboja Marko navodi da je ulazio u hangar da vidi kako izgledaju hrvatski borci protiv kojih se borio u ratu. U hangaru je vladao red, nije bilo udaranja niti maltretiranja ratnih zarobljenika. Opt. Dragović Predrag, opt. Milojević Predrag i opt. Đanković Miroslav tvrde da nisu tukli ratne zarobljenike ispred hangara niti su učestvovali u likvidaciji na Grabovu.

Ovakva odbrana optuženih pobijena je od strane svedoka saradnika. Pri tom svedok saradnik broj 1 govori da su u grupi ljudi koja je otišla za traktorom sa zarobljenicima bili i opt.Lančužanin, opt.Milojević, opt.Ljuboja i opt.Dragović. Posle pola sata oni su se sem opt.Milojevića vratili sa praznim traktorom. Tada su najpre opt.Vujanović, a zatim i opt.Dragović rekli da su «porokali pičke ustaške». Iz iskaza obojice svedoka saradnika proizilazi da je na Grabovu na rupi za vreme njihovog boravka, bio i opt.Milojević koji je «overavao» preživele na streljištu, a iz iskaza svedoka saradnika broj 1 i da je prerezao vrat jednom NN ratnom zarobljeniku.

Iz iskaza svedoka Ljubišić Marka i svedoka majora Lukić Branislava utvrđuje se da je dana 20.11.1991. godine, u vreme za koje opt.Lančužanin navodi da je bio u Beogradu, zapravo bio u Vukovaru u svom štabu u toku prepodneva kada je rekao svedoku Ljubišiću da ovaj ode na Ovčaru radi preuzimanja vozila za jedinicu, a da je u kasarni oko podneva istog dana razgovarao sa svedokom Lukićem,rekavši mu «vi iz vojske ćete da pustite i ove ustaše».

Iz iskaza svedoka Dukić Nikole utvrđuje se da je opt.Lančužanin bio na rupi, kada mu se jedan od zarobljenika bacio oko nogu moleći ga za milost, ali ga je on odgurnuo od sebe.Povezujući ovo sa iskazom opt.Perić Jovice iz pretkrivičnog postupka i svedoka saradnika br.2, da su svi koji su bili na rupi morali da streljaju, jer je to zalog čutanja, a kako se ova četvorica okrivljenih nisu razdvajali, proizilazi da su svi tu bili i da su u tome učestvovali.

Iz iskaza svedoka saradnika broj 1 utvrđuje se da je opt. Lančužanin tukao ratne zarobljenike u hangaru, a iz iskaza svedoka saradnika broj 2 proizilazi da su opt. Milojević Predrag i opt. Dragović Predrag tukli zarobljenike u špaliru.

Interesantno je ukazati i na iskaz opt. Ljuboja Marka sa glavnog pretresa od 30.09.2004. godine kada on ukazuje sudu da želi da ispravi transkript sa pretresa od 29.06.2004.godine, navodeći da je citiram: «opt. Lančužanin upravlja vozilom iza traktora sa zarobljenicima i da je dovezao do Grabova», da bi se

zatim ispravio i rekao, da je «opt. Lančužanin dovezao ustvari do toga, gde su se zaglavili u pravcu Grabova i posle ih vratio za Vukovar». Postavlja se pitanje otkud opt. Ljuboja zna gde je to Grabovo odnosno taj pravac kada tvrdi da tamo nikada nije bio. Očito, da je on tamo bio, a na šta ukazuje i gore navedeno.

Što se tiče učešća opt.Djanković Miroslava u prebijanju i streljanju ratnih zarobljenika, o tome detaljno govore obojica svedoka saradnika, objašnjavajući gde je ovaj opt. bio, šta je činio i na koji način.

Opt.Atanasić Ivan je u više puta iznošenim odbranama u istrazi i na glavnom pretresu, pobijao da ima bilo kakve veze sa dogadjajima na Ovčari, da bi na pretresu dana 15.11.2005.godine priznao da je učestvovao u streljanju ratnih zarobljenika, ali je to učinio pod prinudom. Naime, tvrdi da mu je dobrovoljac pod nadimkom »Topola« uperio pušku u ledja i tako ga primorao da puca, što osporavaju svedok saradnik broj 2 i opt.Perić Jovica u pomenutom iskazu iz predkrivičnog postupka. Očigledno, radi se o naknadno iskonstruisanoj odbrani opt.Atanasićevića usmerenoj na umanjivanje odnosno izbegavanje krivične odgovornosti, a koja nema uporište u utvrđenim činjenicama iz izvedenih dokaza.

Opt.Vojnović Milan i opt.Madžarac Predrag u svojim odbranama takodje navode da nisu učestvovali u likvidaciji ratnih zarobljenika. Pri tom opt.Vojnović ističe da je kritičnog dana bio kod hangara na Ovčari, ulazio unutra, nikoga nije prepoznao i vratio se za Vukovar, dok na Grabovu nije bio, niti je streljačko zarobljenike, a opt.Madžarac navodi da tog dana nije bio ni u kasarni, ni na Ovčari, ni na Grabovu.

Odbranu opt.Vojnovića Milana opovrgao je opt.Perić Jovica u pomenutom iskazu iz predkrivičnog postupka, navodeći da je u momentu kada je došao na Grabovo, opt.Vojnović Milan već bio kod rupe, a kada je u streljačkom stroju počeo da puca na zarobljenike, tu bio i opt.Vojnović, koji je i posle njegovog povratka sa Grabova tu ostao sa opt.Atanasićevićem i Vojnović Mirkom zv.»Čapalo».

Odbranu opt.Madžarac Predraga osporio je svedok Dukić Nikola navodeći u svom iskazu u prekrivičnom postupku i u istrazi da je ovaj optuženi bio na Grabovu kod rupe u streljačkom stroju, dok u to nije bio siguran na pretresu, ali ga je nacrtao na skici koju je sačinio na pretresu i koja se nalazi u spisima, označavajući mesto u streljačkom stroju gde je ovaj optuženi stajao.

Imajući u vidu da svi koji su došli na rupu moraju i da streljaju, zbog čega su tu i došli, jasno je da su i opt.Vojnović Milan i opt.Madžarac Predrag učestvovali u likvidaciji zarobljenika.

Opt.Katić Slobodan, opt.Šošić Djordje i opt.Zlatar Vujo negiraju izvršenje krivičnog dela, navodeći da kritičnog dana uopšte nisu bili ni na Ovčari niti na rupi kod Grabova, pa samim tim nisu ni učestvovali u likvidaciji ratnih zarobljenika.

Opt.Zlatar Vujo tvrdi da je tada bio na lečenju u Srbiji od posledica ranjavanja, opt.Šošić Djordje da se još dana 19.11.1991.godine razdužio sa oružjem i da je sa izvesnim Ivicom Andrićem zv.»Djetić» napustio Vukovar.

Opt.Katić Slobodan tvrdi da na Ovčari nikad nije bio.U iskazu iz istrage od 12.01.2004.godine navodi da je od oslobođenja Vukovara, a to je bilo 18.11.1991.godine, stalno bio u Vukovaru i da nikuda nije odlazio, što je izmenio u kasnijim iskazima rekavši da je u vremenu od 18. do 22.11.1991.godine bio u Beogradu u poseti ranjenom saborcu, nakon čega se vratio u Vukovar.

Odbranu opt.Zlatar Vuja osporava svedok saradnik broj 1 koji detaljno objašnjava da je ubrzo po dolasku na ratište upoznao ovog optuženog detaljno opisujući njegov lik i izgled.Navodi da je ovaj bio ranjen, da je šepao, ali da je bio na Grabovu na rupi i učestvovao u streljanju ratnih zarobljenika kao i da se sa njim pozdravio dana 24.11.1991.godine kada je gardijska brigada napuštala Vukovar, čime isključuje mogućnost da je tada opt.Zlatar bio na lečenju.

Odbranu opt.Zlatar Vuja vezano za mogućnost i način kretanja u vreme dogadjaja na Ovčari,osporavaju i veštaci sa Instituta za sudsku medicinu iz Beograda, navodeći u nalazu i mišljenju da je nakon završetka lečenja na Vojno-medicinskoj akademiji u Beogradu 18.11.1991.godine, opt.Zlatar Vujo mogao da hoda sa punim osloncem na obe noge, ali je hodao otežano uz hramanje, dakle mogao je da se kreće samostalno bez pomoći drugih lica ili pomagala.

Treba ukazati i na iskaz opt. Zlatar Vuja na pretresu od 03.09.2004.godine kada je pri suočenju sa svedokom saradnikom broj 1 izneo podatak da je jedan od oficira JNA, poručnik gardijske brigade Vučković bio u Vukovaru sve vreme i kada se Gardijska brigada povlačila iz Vukovara dana 24.11.1991.godine. Postavlja se pitanje kako to opt.Zlatar zna, kada tvrdi da je u to vreme bio na lečenju van Vukovara, i to neprekidno od svog ranjavanja dana 30.10 pa do 18.12.1991. godine. Očito da on u tom pravcu samo poseduje lekarsku dokumentaciju, ali da sve to vreme nije bio neprekidno na lečenju, već je kritičnog dana bio u Vukovaru i učestvovao u streljanju zarobljenika.

Odbranu opt.Šošića Djordja osporavaju oba svedoka saradnika koji tvrde da je on bio na Grabovu na rupi, kada su ga videli da je nožem prerezao vrat jednom ratnom zarobljeniku i na taj način ga lišio života.Osim toga, u svom iskazu svedok Dulović Jovan navodi da mu je dana 21.11.1991.godine pričao Ivica Andrić zv.«Djetić» da je učestvovao prethodne noći 20.11.1991.godine u streljanju ratnih zarobljenika na Ovčari i nudio mu na poklon različit nakit do koga je tom prilikom došao. Time isključuje mogućnost da se to lice zajedno sa opt.Šošićem vratio dana 19.11.1991.godine iz Vukovara.U skladu sa tim je i iskaz svedoka p.puk Vojnović Milorada koji navodi da je dana 20.11.1991.godine na Ovčari kod hangara video dobrovolsca Ivicu Andrića zv.»Djetić» i rekao mu da ne maltretira ratne zarobljenike, čime isključuje odbranu opt.Šošića vezano za vreme odlaska iz Vukovara.

Odbranu opt.Katić Slobodana osporava svedok saradnik broj 1 navodeći da je ovaj opt. kritičnog dana bio na Ovčari, da je otišao na Grabovo u pravnji punog traktora, a da se kasnije vratio sa praznim traktorom zajedno sa grupom lica koja su prethodno tamо otišla radi likvidacije ratnih zarobljenika, od kojih u povratku opt.Vujanović i opt.Dragović, u ime svih govore da su «porokali pičke ustaške».

O boravku opt.Katića na Ovčari, govori u istrazi i opt.Mugoša Goran.Istiće da ga je upoznao za vreme rata, da je bio dobrovoljac iz Zemuna, i daje opis njegovog izgleda i kako je bio obučen toga dana.Na glavnom pretresu je izmenio iskaz, navodeći da mu je tokom boravka u pritvoru, supruga bila u poseti, da mu je prenela pozdrave od opt.Katića i da mu je rekla da ga je teretio, a on njoj da će to ispraviti, što je i učinio na pretresu dana 01.07.2004.godine rekavši da nije siguran da je video opt.Katića na Ovčari. Ovome zaista nije potreban komentar.

Opt.Mugoša Goran u svojoj odbrani negira da je u špaliru ispred hangara i u samom hangaru tukao ratne zarobljenike, već ističe da je samo učestvovao u njihovom pretresu. Ovakva njegova odbrana je u suprotnostima sa iskazima oba svedoka saradnika koji saglasno navode da je pomenuti opt. tukao ratne zarobljenike, ukazujući na mesto gde je stajao u špaliru i čime ih je udarao, kao i preživeli svedok sa Ovčare, Kojić Žarko.

Da optuženi Mugoša nije samo pretresao zarobljenike na «Ovčari», govori i iskaz svedoka Berghofer Dragutina koji na pretresu dana 25.10.2004.godine navodi da mu je optuženi Mugoša kritičnom prilikom najpre skinuo sat sa ruke, a zatim ga pitao šta ima u cipelama. Kada je ovaj svedok odgovorio da nema ništa, opt. Mugoša mu je rekao: «nadjem li nešto, noge ču ti odseći».

Opt.Kalaba Nada u svojoj odbrani najpre tvrdi da uopšte nije ni znala u to vreme gde je Ovčara, a kada je opt. Djanković Miroslav na glavnom pretresu spomenuo da ju je video na Ovčari kod hangara, priznaje da je tamо bila, ali da nikoga nije tukla niti ubila.

Ovakvu njenu odbranu pobili su u svojim iskazima oba svedoka saradnika koji potvrđuju da je ona tada lišila života jednog zarobljenika kome je pucala iz pištolja u glavu, a radilo se o njenom šefu iz Robne kuće u Vukovaru koji ju je otpustio sa posla nekoliko meseci ranije. Prethodno ga je udarala i u hangaru i ispred hangara.Da je opt.Kalaba Nada udarala pomenuto lice ispred hangara, potvrđuje i svedok vodnik Stamatović Zoran u svom iskazu sa glavnog pretresa dana 20.06.2005.godine.

Postupajući na navedeni način optuženi su prekršili pravila Međunarodnog prava, sadržana u III Ženevskoj konvenciji o postupanju sa ratnim zarobljenicima iz 1949.godine ratifikovane 1950.godine i Dopunskom protokolu uz Ženevske konvencije iz 1949.godine o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba iz 1977.godine, prema pripadnicima hrvatskih oružanih snaga koji su se prethodno predali snagama JNA i bili zarobljeni, imajući tretman ratnih zarobljenika. Preuzimajući ove ratne zarobljenike od snaga JNA, opt. su kao pripadnici druge strane u sukobu TO Vukovara ostvarili punu vlast nad ratnim zarobljenicima i od tada su bili u obavezi da se u postupanju prema njima pridržavaju pravila Međunarodnog ratnog prava, sadržanih u navedenoj Konvenciji odnosno Dopunskom protokolu.Konkretno, da se prema ratnim zarobljenicima postupa čovečno uz zabranu primene postupaka kojima se nanose povrede života i telesnog integriteta zarobljenih, a naročito ubistva, mučenja, okrutna postupanja, telesna kažnjavanja i uopšte postupanja kojima se vredja ljudsko dostojanstvo.

Imajući u vidu da su radnje opisane pomenutom Konvencijom i Dopunskim protokolom uz istu, inkriminise i domaćim zakonodavstvom nakon ratifikacije, optuženi su na predstavljeni način izvršili krivično delo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.144. KZ SRJ, koje spada u krivična dela protiv čovečnosti i međunarodnog prava.

Nije sporno da izvršilac ovog krivičnog dela može biti samo pripadnik strane u konkretnom sukobu, a što optuženi kao pripadnici TO Vukovara i dobrotvoračkih sastava, svakako jesu. Opt.Kalaba Nada iako nije pripadnik ovih formacija, spada u lica koja se nalaze u službi te strane u sukobu i kao takva, svakako spada u krug lica koja mogu biti izvršioc krivičnog dela za koje se tereti.

Uračunljivost optuženih ničim nije dovedena u sumnju.

Ovo krivično delo optuženi su učinili sa direktnim umišljajem jer su bili svesni svog dela i hteli njegovo izvršenje, jer su imali saznanja i o tome da u konkretnom slučaju krivično delo vrše prema licima koja su imala status ratnih zarobljenika. Učestvujući u zajedničkom poduhvatu, svi optuženi su svojim radnjama učestvovali u ostvarenju zajedničkog cilja koji je bio nezakonit, te time direktno učestvovali u radnji izvršenja u nameri da zajednički ostvare krivično delo za koje se terete, dakle svi optuženi se u smislu čl.22. KZ SRJ, imaju smatrati saizvršiocima konkretnog krivičnog dela.

Poštovani sude,

za vreme trajanja ovog postupka, a to je više od dve godine, svedoci smo pokušaja optuženih i njihovih branilaca, da opovrgnu sve izvedene dokaze i da predstave da je optuženima sve ovo namešteno odnosno montirano, da bi se oni označili kao izvršioci ovog teškog krivičnog dela i da bi se oni praktično žrtvovali, ali ne zato što su to delo izvršili i zato što su krivi, već jednostavno zato što za to neko mora biti kriv, a da bi se time skinula odgovornost sa JNA i Države, jer je tako najjednostavnije i najmanje bolno.

Takva teza odbrane je jednostavno nemoguća.

Naime, optuženi se ne terete za za ono što nisu učinili, odnosno izvršili. Naprotiv, izvedeni dokazi nedvosmisleno potvrđuju suprotno, a to je da su upravo oni izvršioci krivičnog dela na način opisan u preciziranoj optužnici.

Optuženi su podlegli čudnoj atmosferi i euforiji koja je vladala tih dana, nakon završetka borbi. Možda takvu atmosferu najbolje odslikava iskaz svedoka Darka Fota, čiji je brat u ratu poginuo, koji navodi, citiram: «Bilo je to vreme haosa i pomešanih osećanja, bilo je puno naoružanih ljudi, svako je mogao da puca u svakog, na neki način smo bili željni krvi. Ja tada nisam bio na Ovčari, a da sam bio ne znam da li bih mogao da ne pucam. Suvise je bola naneseno da bi to moglo tako proći, bilo mi je možda i draga kada sam čuo da su zarobljenici streljani».

Očigledno, stvari su izmakle kontroli, mogao je tamo da radi šta je ko je htelo i da nikome za to ne odgovara.

Optuženi su smatrali da imaju pravo da uzmu pravdu u svoje ruke.

Da osude zarobljenike i bez suda.

Tada su bili toliko jaki da su to i mogli.

Ubistvo samo po sebi predstavlja najteže krivično delo, jer se oduzeti život ne može vratiti, a ubistvo nemoćnih i zarobljenih je i gore od toga.

Optuženi se predstavljaju kao hrabri ratnici, spasioci dece i ljudi zatočenih pod ruševinama grada. Ako su to i bili, sve su to poništili onim što su činili na Ovčari.

Tući i pucati u bespomoćne i nenaoružane nikada nije bila niti će biti hrabrost.

Bilo je tokom postupka, iskaza svedoka koji su govorili da su optuženi heroji, junaci, da se u patriotskim zemljama po njima nazivaju ulice, ali da ponovim, ne sudi se ovde junacima, jer junaci ne ubijaju i ne premlaćuju one koji nemaju mogućnost da se brane.

Ako optuženi misle da će im se poverovati da su na Ovčaru otišli samo zato da bi pronašli svoje rođake ili prijatelje odnosno iz radoznalosti, pa kada su već tamo došli, iskoristili priliku i pojedine spasili iz hangara, varaju se.

Oni su tamo otišli da se obračunaju sa onima koje su prepoznali da su bili sa druge strane u ratnim dejstvima kao i sa onima na koje su bili kivni iz samo njima znanih razloga.

Oni koji podržavaju odbrane optuženih, da nastave sa zatvaranjem očiju pred onim što se desilo na «Ovčari» i u čemu su direktno i neposredno učestvovali, time ih samo održavaju u zabludi da će na taj način uspeti da izbegnu krivičnu odgovornost.

Naprotiv, ni u kom slučaju tako neće biti.

Ishod ovog postupka će biti pouka i poruka za sve. Toliko o generalnoj prevenciji.

U ime individualne prevencije, postoji još uvek šansa, još nije kasno, da nam optuženi kažu šta su to

uradili na Ovčari u ime koga ili čega. Ako to ne urade, onda toj mržnji, besu, osionosti i okrutnosti odgovara samo maksimalna kazna.

Smatram da se jedino izricanjem najstrožije kazne predviđene za ovo krivično delo može postići svrha kažnjavanja. Takva kazna je u svakom slučaju vremenska pa će osuđeni iz zatvora jednog dana izaći, dok zarobljenici iz hangara na Ovčari, takvu priliku nisu imali.

Dozvolite da na kraju kažem još i ovo:

Tužilaštvo za ratne zločine se trudilo da svojim profesionalnim delovanjem ubedi sve a na prvom mestu Veće za ratne zločine u ispravnost svojih pravnih argumenata i na taj način doneše nikad dovoljan ali preko potreban, tračak pravde u domove porodica žrtava.

Zaštita osnovnih civilizacijskih vrednosti i pravde jeste smisao ovog procesa. Tako ćemo, i samo društvo koje je često zatvaralo oči pred očiglednim zločinima koji su se dešavali, podsetiti da je pravda uvek dostižna, i da individualci koji su bili slobodni da vrše ovakve zločine, upravo najveći moralni zločin učinili su prema svom narodu.

Svaki zločin mora da prati odgovarajuća kazna. Ukoliko sada zatvorimo oči pred zločinima protiv čovečnosti, stimulisaćemo ali i opteretiti neke buduće generacije događajima u kojima nisu učestvovali. Kazna za zločine u korist je pravde i istine, a na štetu zločina i pljačke.

Na kraju, nadam se da će i naše kolege u regionu, voditi jednaku borbu protiv zločina, u cilju ostvarenja našeg zajedničkog cilja i interesa, sankcionisanje zločina protiv čovečnosti.

Bez suočavanja sa prošlošću i obračuna sa ovakvim nasledjem, korak u budućnost biće mnogo teži i neizvesniji.

TUŽILAC ZA RATNE ZLOČINE
Vladimir Vukčević

ZAMENIK TUŽIOCA ZA RATNE ZLOČINE
Dušan Knežević

R e p u b l i k a S r b i j a
TUŽILAŠTVO ZA RATNE ZLOČINE
KTRZ-4/03
2005. godine